

Titulný list metodiky - Európa zmyslami

Tematický celok / Téma/aktivita	Ročník/Rozsah výučby
Regionálna a humánna geografia Európa zmyslami	2. ročník SŠ /45 minút
Žiakom nadobúdané vedomosti	Žiakom osvojované zručnosti a spôsobilosti
<ul style="list-style-type: none"> Na základe fyzickogeografických a humánogeografických vedomostí o štátoch Európy poznať ich špecifiká, odlišnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> Formulovať myšlienky a argumentovať Na základe predložených predmetov riešiť danú situáciu Vyhľadávať v databázach Zaznamenávať výsledky
Požiadavky na vstupné vedomosti a zručnosti	Riešený didaktický problém
<ul style="list-style-type: none"> Vedieť charakterizovať špecifiká jednotlivých štátov Európy. 	Žiaci hravou formou získajú vedomosti o špecifikách štátov Európy. Hra rozvíja individuálne zručnosti, schopnosti a vlastnosti, napr.: samostatnosť, zodpovednosť, komunikáciu, schopnosť diskutovať, pracovať v tíme, takticky myslieť, učiť sa znášať porážky, rešpektovať súperov, ovplyvňovať psychickú odolnosť, sebadôveru.
Didaktické metódy a organizačné formy	Učebné pomôcky a didaktická technika
<ul style="list-style-type: none"> nasmerované bádanie aktivizujúce metódy frontálna forma/skupinová forma (4 – 5 žiaci) 	<ul style="list-style-type: none"> interaktívna tabuľa, tablety dataproyektor wifi internetové pripojenie počítač s pripojením na internet, reproduktor plastové poháriky, gumičky, tenké plátno alebo servítka, nožnice, lepiaca páska typické nápoje, potraviny, horniny, resp. minerály (pivo, víno, korok, citrusy, syry a pod.), atlasy Európy, video ukážka

Autor(i): RNDr. Katarína Vilinová, PhD.

EURÓPA ZMYSLAMI

Úvod

Navrhovaná metodika je určená pre 2. ročník SŠ (Regionálna a humánna geografia) a jej cieľom je pomocou bádateľského prístupu, aktivizujúcich metód a IKT nadobudnúť poznatky o špecifikách štátov Európy. Žiaci bádateľským prístupom spoznávajú jednotlivé štáty Európy.

Pri navrhovanej metodike je použitý model 7E.

Učiteľ si v prípravnej etape prichystá plastové poháriky, ktoré naplní pivom, vínom, korkom, citrónom alebo pomarančom, olivovým olejom alebo podrvenými olivami, kakaom alebo čokoládou, syrom Camembert alebo Čedarom, korením na pizzu, rybičkami z konzervy, sýrou, mletou paprikou a pod. Na vrch pohárov položí tenké plátno, aby nebolo vidno obsah vo vnútri pohára a plátno k poháru upevní pomocou gumičky alebo lepiacej pásky (obr. 2).

Ďalej si učiteľ vopred pripraví rôzne zvuky charakteristické pre štáty Európy (napr. jazyky, hudobné nástroje, ukážky piesní, zvuky zvierat a pod.).

Ako posledné si učiteľ vopred pripraví v softvéri pre interaktívne tabule (ak škola nedisponuje so softvérom pre vytváranie úloh na interaktívnej tabuli, učiteľ vytvorí túto úlohu v softvéri Microsoft PowerPoint) všeobecno-zemepisnú mapu Európy aj s vyznačenými mestami a pripraví úlohu.

Pri navrhovanej metodike sú využité aj medzipredmetové vzťahy, kde sa geografia prelína s dejepisom, občianskou náukou, resp. hudobnou výchovou.

PRIEBEH VÝUČBY

Rozšírený 7E model:

1. fáza: Zapojenie a zisťovanie (Engage/Elicit)
2. fáza: Skúmanie (Explore)
3. fáza: Vysvetlenie (Explain)
4. fáza: Rozpracovanie/Rozšírenie (Elaborate/Extend)
5. fáza: Hodnotenie (Evaluate)

ZAPOJENIE A ZISŤOVANIE (CCA 5 MIN.):

Učiteľ na začiatku vyučovacej hodiny pripraví lavicu v blízkosti učiteľa, kde nachystá poháre s vôňami.

Učiteľ položí motivačné otázky: „Poznáte relácie Svet v obrazoch, Túlavá kamera, Otvorené nebo alebo Kamera na cestách? Čo sa v týchto reláciách môžete dozvedieť? Zaujali vás? Ak áno, čím?“ (obr. 1)

Obr. 1: Logo relácie Svet v obrazoch

Obr. 2: Ukážka pohára s určitou vôňou

Učiteľ rozdelí žiakov do skupín po 4 až 5. Každá skupina dostane tablet s prístupom na internet a prepojením na interaktívnu tabuľu, atlas Európy.

Potom vysloví hypotézu : Môžeme štáty Európy spoznať aj inak ako z relácií, učebníc, tlačie a podobne? A vyzve žiakov k prvej z aktivít, aby išli a obohatili pripravené poháre.

Postupne volá každú skupinu (všetkých žiakov zo skupiny) k lavici, kde sú nachystané poháre s rôznymi vôňami. Každá skupina ovonia dva až tri poháre a ich úlohou je identifikovať na základe čuchu, čo sa v pohároch nachádza, po zistení si sadnú späť na miesto.

Po tejto čuchovej úlohe, nasleduje zvuková úloha. Učiteľ každej skupine postupne púšťa pripravené zvuky a úlohou žiakov v jednotlivých skupinách je identifikovať daný zvuk.

Učiteľ vytvorí priestor pre zdôvodnenia žiakov a ich úvahy, zároveň postoje nehodnotí.

SKÚMANIE (cca 15 min.):

Aktivizujúce metódy vedú vyučovanie tak, aby boli výchovno-vzdelávacie ciele dosahované najmä na základe vlastnej činnosti žiakov, pričom sa dôraz kladie na riešenie problémov. Vyučovanie bádáním, skúmanie, objavovanie samotnými žiakmi, hľadanie pravdy tvorí dôležitú súčasť vzdelávania v procese osvojovania kľúčových konceptov v oblasti prírodných (ale nielen prírodných) vied. Žiacke objavovanie umožňuje nielen osvojiť si nové poznatky, ale aj pochopiť samotnú podstatu vedy, oboznámiť sa s výskumnými metódami.

Dochádza k tomu v situáciách zámerne vytváraných učiteľom, ktoré umožňujú, aby žiaci pozorovali javy, manipulovali s konkrétnymi predmetmi, experimentovali, zúčastňovali sa exkurzií, diskutovali navzájom, riešili tvorivé úlohy, praktické a teoretické problémy a pod. (Bagálová, Siváková, 2012).

Úlohou žiakov je podľa atlasu Európy a internetu zistiť, kde sa daná „vôňa“ vyskytuje v rámci štátov Európy. Cez tablet tento výskyt zakreslia vopred určeným piktogramom do mapy na interaktívnej tabuli. Napríklad jedna zo skupín ovonia pohár a sú v ňom citrusy. Úlohou žiakov bude zistiť, kde v Európe sa pestujú citrusy a zaznačia to cez tablet do interaktívnej tabuli pomocou farebného piktogramu (symbolu). Ďalšia skupina zaznačí vinárske oblasti, pivovary, pestovanie olív, štáty charakteristické rybolovom, výrobou čokolády, syru, pizze, či mletej papriky a pod. Použitý piktogram zaznačia aj do legendy v mape (obr. 3).

Po čuchovej úlohe, nasleduje zvuková úloha. Učiteľ púšťa každej skupine postupne pripravené zvuky a úlohou žiakov v jednotlivých skupinách je identifikovať daný zvuk. Napríklad učiteľ pustí: <https://www.youtube.com/watch?v=vQhqikWnQCU> a úlohou žiakov bude zistiť, že ide o jódlovanie, pre aký štát je jódlovanie typické a na internete vyhľadajú jeho pôvod, rozšírenie, zaujímavosti a pod. Alebo pustí ukážku nejakého jazyka napr.: <https://www.youtube.com/watch?v=bb4zvZdrMz4> a úlohou žiakov bude zistiť o aký jazyk ide (*francúzština*) a následne zistiť, v ktorých štátoch sa ešte rozpráva francúzsky, jazykovú skupinu, do ktorej patrí a pod. Alebo pustí: <https://www.youtube.com/watch?v=dGagp49q7uA> a taktiež úlohou žiakov bude zistiť o aké zviera ide (*svišť*), určiť, že sa jedná o endemický druh a následne budú musieť vyhľadať endemické živočíchy vo vybraných štátoch Európy.

Taktiež všetky zistenia žiaci zaznačujú do mapy.

Obr. 3: Ukážka rozpracovanej mapy žiakmi

VYSVETLENIE (CCA 5 MIN.):

Učiteľ počas hodiny rozpráva o významných štátoch Európy, ako aj o významných mestách, kultúrnych a prírodných pamiatkach a pod., vysvetľuje spojitost štátov napríklad s priemyslom, ktorý sa v ňom vyskytuje, alebo s plodinami, ktoré sa v ňom pestujú a podobne. Ako príklady uvádza také štáty, ktoré sa nespomínajú v úlohách pre žiakov. Napríklad spomenie, že najľahším štátom Európy je Fínsko, a to nie len kvôli jeho polohe, ale aj kvôli politike štátu (ochrana lesov) a aj vzdelávaní v tejto oblasti, atď.

Názornosť pri moderných vyučovacích prostriedkoch treba chápať ako proces, produkt zmyslového poznávania, ktorý súvisí s aktívnou psychickou činnosťou žiaka. Pritom však poznanie nesmie zostať len na stupni zmyslového pochopenia javu, ale musí sa orientovať na podstatu vecí, javov a učebných procesov geografie a musí viesť až ku abstrakcii. Uplatňovanie princípu názornosti vedie k zvyšovaniu efektívnosti pri učení sa žiaka, povzbudzuje jeho záujem a uľahčuje zapamätanie (Kalakay, 2001).

ROZPRACOVANIE A ROZŠÍRENIE (CCA 15 MIN.):

Keď všetky skupiny zaznačia do mapy na interaktívnej tabuli svoje zistenia z čuchovej a aj sluchovej úlohy, učiteľ ukáže správne riešenia, ak žiakom niečo chýbalo, tak si doplnia informácie alebo opravujú chybné zistenia. Počas odhalenia výslednej mapy učiteľ diskutuje so žiakmi a dáva im bádateľské otázky typu: Prečo sa práve tam vyskytujú vinárske oblasti, resp. pivovary? Prečo sa práve tam pestujú citrusy, resp. olivy? Prečo sú románske jazyky, resp. slovanské alebo iné jazyky lokalizované tam, kde sú? Čo ovplyvnilo ich rozmiestnenie? Ako napríklad jódovanie, írsky tanec alebo „gróf Dracula“ pomáhajú k rozvoju štátu? Ako môžeme pomôcť pri uchovaní prírodného dedičstva? A ak žiaci nevedia odpovedať, musia zistiť v jednotlivých skupinách, prečo je to tak. Učiteľ ich kontroluje a vedie so žiakmi diskusiu o správnosti, resp. nesprávnosti odpovedí.

HODNOTENIE (CCA 5 MIN.):

Na konci hodiny učiteľ vyzve žiakov v jednotlivých skupinách, aby zhodnotili svoje výsledky a porovnali sa s ostatnými skupinami. Po zhodnotení žiakmi, zhodnotí jednotlivé skupiny učiteľ a ako odmenu pre všetky skupiny, vyzve žiakov, aby išli ochutnať napr. Krowky (prinesie učiteľ), čím zapoja aj ďalší zmysel chuť. Pri ochutnávaní vyzve žiakov, aby sa pozreli na obal a zistili, kde sa daný výrobok vyrobil.

Na záver učiteľ opäť položí úvodnú otázku: „Môžeme štáty Európy spoznať aj inak ako z relácií, učebníc, tlačí a podobne?“ A v nadväznosti na ňu kladie ďalšiu: „Ako sme dnes získali informácie o štátoch Európy my? Čo sme zapájali?“ Odpoveďou žiakov by mala byť: „Áno, zmyslami.“

POZNÁMKY AUTORA K METODIKE:

Táto metodika je náročná na prípravu učiteľa, ktorý si musí pripraviť jednotlivé úlohy a pomôcky.

POSTREHY A ZISTENIA Z VÝUČBY

Bude doplnené po overení.

ALTERNATÍVY METODIKY

-

POUŽITÁ LITERATÚRA

BAGÁLOVÁ, Ľ. – SIVÁKOVÁ, M. 2012. *Aktivizujúce metódy a prístupy v prírodovednom vzdelávaní. Uplatnenie bádateľských postupov vo vyučovaní prírodovedy na 1. stupni ZŠ*. [online]. 2012. [cit. 2018-01-15]. Dostupné na internete: <http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/vzdelavacie-aktivity/aktivizujuce-metody-v-prirodovede_fin.pdf>.

KALAKAY, R. 2001. *Demonštračný experiment vo vyučovaní fyziky*. [online]. 2001. [cit. 2018-01-15]. Dostupné na internete: <<http://physedu.science.upjs.sk/sis/fyzika/experimenty/demonstracne/index.htm>>.